

Kumanovo se jos uvek drzi

Author: [Veton Latifi](#)

Lokalni politicari cine sve sto je u njihovoj moci da bi ocuvali krhki mir u Kumanovu.

Krhki mir se jos uvek održava u Kumanovu, gradu na severu Makedonije, uprkos nedavnim sukobima između albanskih gerilaca i snaga bezbednosti u tom području. Do sada, velikim delom zahvaljujući naporima lokalnih lidera, Kumanovo nije bilo uvučeno u ratni vihor koji se sve više širi Makedonijom.

Ipak je atmosfera u Kumanovu, multietničkom gradu u kome žive Makedonci, Albanci, Vlasi, Romi i Srbi, napeta. Bez obzira na nacionalnu pripadnost, mestani su jedinstveni u uverenju da njihova sudbina zavisi od razvoja situacije u ostatku Makedonije.

Proslog marta, kada su borbe zahvatile severozapadni deo zemlje, mnogi su strahovali da će upravo u području Kumanova doći do velikog sukoba.

Opština Kumanovo nalazi se u blizini srpske i bugarske granice i broji oko 110.000 stanovnika. Procenjuje se da u selima u okolini grada živi između 50.000 i 60.000 ljudi. Prvi pučnji u Drugom svetskom ratu u Makedoniji ispaljeni su u ovom kraju.

Postojala su strahovanja da bi grad mogao postati makedonski Vukovar. Međutim, opštinski i lokalni lideri su uložili puno napora da spreče takav razvoj događaja. Gradonačelnika Slobodana Kovacevskog prihvataju sve zajednice. Njihovi predstavnici redovno se sastaju s njim da bi razgovarale o svojim strahovima i da bi iskoristile njegove usluge radi sprečavanja izbijanja sukoba u samom gradu.

Kovacevski se takođe često susreće sa mladim ljudima kako bi otklonio opasnost od potencijalnih tenzija. "Nasi česti sastanci sa predstavnicima nevladinih organizacija, lokalnih ogranaka političkih partija i mladih u Kumanovu predstavljaju ključ za očuvanje stabilnosti u gradu," izjavio je gradonačelnik.

On, takođe, odaje priznanje predstavnicima albanske zajednice, pogotovo Ferizu Dervisiju, članu opštinskog veća i predsednika komisije za međuetničke odnose. Kovacevski je iskoristio svoj uticaj na makedonsko i srpsko stanovništvo, dok se Dervisi skoncentrisao na očuvanje mira i spokoja unutar albanske zajednice.

Oba lidera su saradjivala sa policijskim zvaničnicima kako bi se sprečili incidenti na kontrolnim punktovima koji uvek predstavljaju kritične tačke u napetim situacijama. Oni su, takođe, ubedili pripadnike policije i vojne rezerviste da prekinu zloslutnu praksu nošenja maski na licu dok prolaze gradskim ulicama kao što se to desavalo tokom prvih dana oružanog sukoba.

Tokom prvih dana sukoba u opštini Lipkovo, svi lokalni prodavci su zatvorili svoje radnje. Time su želeli da spreče ponavljanje događaja poput onih u Bitolju, u istocnom delu Makedonije, kada su napadnute albanske prodavnice.

Kovacevski i Dervisi uspeli su zajedno da ubede jednu grupu albanskih vlasnika trgovinskih radnji da ih ponovo otvore. "I postigli smo naš cilj. Život se u izvesnoj meri ponovo vratio u normalu", kaže Kovacevski.

Vecina stanovnika Kumanova veruje da su medjuetnicki odnosi u gradu, kako oni sami kazu, na "prosecnom nivou" u smislu da nema otvorenog etnickog konflikta.

Stanovnici Kumanova, poput Stojadina, sredovecnog Srbina, nadaju se da ce grad izbeci rat. "Svi mi treba da se zajedno potrudimo da ocuvamo mir u nasem gradu zbog nase dece", kaze on. "Nema neprijateljstva izmedju nas i Albanaca koji zive u Kumanovu. Zasto bismo se borili sa nasim susedima kada nas sve muce isti svakodnevni problemi?"

Lokalni lideri su dali svoj doprinos odrzanju stabilne situacije u Kumanovu neprestano apelujuci na ljude da budu razboriti, tolerantni, te da izbegavaju provokacije.

Potencije kriticke tacke su brzo neutralisane. "Kad god bi imali neku provokaciju, gradonacelnik Kovacevski i ja bi pozurili na lice mesta da smirimo situaciju," kaze Dervisi.

Policijski cas koji je uveden 3. maja skracen je sa cetiri na dva sata. Sada ljudi mogu da setaju uvece, u poredjenju sa situacijom u maju mesecu zivot u gradu je nesto zivlji. Ipak, jos uvek se uocava izvesna napetost jer je malo komunikacije izmedju pripadnika razlicitih etnickih zajednica na ulici. Takodje, manje je stanovnika Kumanova koji izlaze uvece i ponekad se moze videti vise policajaca nego samih gradjana.

I Makedonci i Albanci kazu da bi najveca pretnja miru bila raspodela oruzja. Albanci strahuju da je oruzje vec podeljeno Makedoncima. A Makedonci, skupa sa Srbima, tvrde da su se mnogi mladi ljudi iz Kumanova pridruzili albanskoj Oslobodilackoj nacionalnoj armiji.

Dragan, sredovecni Makedonac, kaze da se ne oseca bezbedno. "Politicari su za to krivi. Ne moze se izbeci mogucnost izbijanja borbi u Kumanovu, a posledice ce biti veoma ozbiljne." Agron, mladi Albanac, kaze da ukoliko se u okviru politickog dijaloga ne unaprede prava Albanaca, niko ne moze garantovati mir.

Poput mnogih drugih gradova u regiji, Kumanovo je u losoj ekonomskoj situaciji. U svim zajednicama su uocljivi problemi kao sto je visoka nezaposlenost, niski prihodi zaposlenih i male mogucnosti za zaposljavanje. Mnogi stanovnici Kumanova jedva uspevaju da plate racune za telefon, vodu i struju. Nekada je grad bio poznat sirom bivse Jugoslavije po svojim fabrikama koje su proizvodile cevi, metalurske proizvode i cipele. Sve ove firme su, u medjuvremenu, bankrotirale.

Uprkos tome, stanovnici Kumanova su i dalje puni nade. Unapredjenje lokalne ekonomije bi bio najbolji nacin da se izbegne konflikt, kazu oni. "Ukoliko bi ljudi imali sta da rade i ako bi imali pristojan приход, niko ne bi ni pomisljao na oruzanu borbu," izjavila su dvojica profesora iz lokalne srednje skole, jedan Albanac i jedan Makedonac.

Kada su izbili sukobi u obliznjem selu Lipkovu u maju mesecu, mnogi mestani albanske nacionalnosti su izbegli iz tog podrucja i sklonili se na Kosovo i u Presevsku dolinu. Makedonci su se sklonili kod svojih rodjaka u okolna sela.

Upravo bi izbeglice iz Lipkova mogle da povecaju napetost u gradu. Vecina su Albanci, ali Srbi i Makedonci su takodje raseljeni. Kod mnogih narasta bes posto ne mogu da se vrata svojim kucama koje su spaljene ili razrusene u sukobima.

"Nikada se necemo vratiti svojim kucama, suvise je opasno," kaze jedna starija Makedonka, izbeglica koja sada zivi u hotelu "Kristal" u centru Kumanova. Ona je pesimista kada je rec o ponovnom zajednickom zivotu sa Albancima u nejnemu selu Matecu.

Albanci koji su napustili Vaksince, Lojan, Slupcane i Lopate su zabrinuti za svoju buducnost. "Gde da odemo? Nase kuće su spaljene tokom borbi," izjavio je jedan sredovecni covek iz sela Vaksinci, okruzen svojim rođjacima. "Ne mozemo ih obnoviti. A ako se vratimo, bice nam tesko jer makedonske snage bezbednosti tamo sprovode operacije".

Nakon nedavno dogovorenog primirja, mogla se cuti samo sporadicna pucnjava u okolini Kumanova. Medjutim, jedan penzionisani makedonski ucitelj kaze: "Ovakva tisina je zlokobna".

Lokalni politicari su i dalje veoma zabrinuti zbog moguće pretnje eskalacijom sukoba i tvrde da se mora nastaviti sa sprovođenjem preventivnih mera radi otklanjanja mogućnosti izbijanja nasilja u gradu, kako uz pomoc NATO-a, tako i drugih medjunarodnih organizacija.

Gradonacelnik Kovacevski kaze da dugorocno resenje obuhvata u jednakoj meri i ekonomski i politicki aspekt: "Ovde je privreda na nuli. Ako budemo uspeli da poboljsamo zivotni standard gradjana, smanjicemo etnicke napetosti. U Kumanovu nema mesta za one zeljne prolivanja krvi."

Veton Latifi je pomocnik urednika IWPR-a u Makedoniji.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Kosovo](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kumanovo-se-jos-uvek-drzi>